

• In het kantoor van de bank aan de Tolbrugstraat is een expositie ingericht met de voorwerpen die in de graven gevonden. 24 MAART 1983

- FOTO DE STEM/JOHAN VAN GURP

ARCHEOLOGISCH ONDERZOEK IN TOLBRUGSTRAAT WIJST UIT:

Breda belangrijker dan verondersteld

Van onze verslaggever

BREDA - De stad Breda is in de middeleeuwen een veel belangrijkere nederzetting geweest dan tot nu toe steeds is aangenomen. Archeologisch onderzoek van twee terreinen in de Tolbrugstraat in de Bredase binnenstad heeft dat aan het licht gebracht.

Dat onderzoek heeft ook 'boven water' gebracht dat de rivier de Mark ter hoogte van de huidige Gedempte Haven veel breder is geweest. De watergrens heeft tot en met de huidige Visserstraat gelopen. Volgens stadsarcheoloog Guido Van den Eijnde hebben de bewoners van Breda in de tweede helft van de dertiende eeuw een deel van de Mark gedempt om een haven voor zwaardere vrachtschepen aan te leggen.

Van een klein deel van de vondsten in de Tolbrugstraat is een expositie ingericht in het nieuwe ABN-Kantoor in die straat. Op die plaats zijn namelijk tweemaal opgravingen

uitgevoerd.

Toen in 1983 een pand gesloopt werd in de Tolbrugstraat, de ABN wilde daar een kantoortje bouwen, zijn er gedurende zes weken opgravingen gedaan. Later is op die plaats nog een keer gegraven. „Makkelijk ging dat niet want de archeoloog moest van week tot week toestemming vragen aan de bank. In de tuin van het oude ABN-hoofdkantoor is de tweede opgraving gedaan. De bodemhistorici hebben daar twee maanden gewerkt.

Kasteel

„De eerste ontdekking was dat de Mark bij de Gedempte Haven tot de veertiende eeuw - toen is de stadsmuur gebouwd - veel breder is geweest. We zijn er vrij zeker van dat het kasteel van Breda in die tijd gedeeltelijk in het water heeft gestaan”, aldus Guido Van den Eijnde.

De Mark bij de Gedempte Haven is zeker niet gedempt om meer grond beschikbaar te krijgen voor woningbouw. Elders in de stad was vol-

doende bouwgrond beschikbaar.

„In de dertiende eeuw trokken ze de kleine vrachtschepen nog gewoon op de oever voor het laden en lossen. Toen er in die eeuw grote vrachtschepen bijkwamen, moest er een laad- en loswal worden aangelegd. Omdat die schepen ook een grote diepgang hadden, moest dus een groot stuk gedempt worden om het water bij de kade diep genoeg te krijgen”.

Grote bloei

Volgens Van den Eijnde wijst de aanleg van die haven ook op de grote bloei van de nederzetting Breda. Tijdens de opgravingen zijn in de tuin van de ABN-bank honderden kilo's scherven en materialen gevonden afkomstig van een pottenbakkerij.

„Daartussen is zogenaamd hoog versierd aardewerk - ook wel het porselein van de middeleeuwen genoemd - gevonden van een industriële pottenbakkerij. Tot nu hebben archeologen steeds aangenomen dat dit soort aarde-

werk alleen in grote Vlaamse steden is gemaakt. De verbazing was dan ook ontzettend groot dat wij dit hier vonden”.

Hertogdom

Volgens Van den Eijnde kan de grote bloei van de nederzetting Breda verklaard worden door de opkomst van het Hertogdom Brabant.

In die tijd was Breda een internationaal knooppunt met de bevaarbare Mark en het wegenknooppunt van Antwerpen naar Den Bosch.

Dankzij de opgravingen ontstaat nu een redelijk beeld hoe Bredanaars in de middeleeuwen hebben geleefd. Het straatniveau was toen nog veel lager en lag op het gele zand. Aan de hand van de bij opgravingen gevonden gegevens, wordt in de computer een driedimensionele kaart gemaakt van de oude situatie. Met de gegevens erbij van de opgravingen ontstaat zo een duidelijk beeld van de ruimtelijke ontwikkeling van Breda sinds de middeleeuwen.